

PLA DE COEDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS

2019 - 2022

GOVERN
ILLES
BALEARS

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca
Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa
Edita: Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar
Il.lustra: Nívola Uyá
Dissenya i maqueta: Aina Capdevila Aguiló
Imprimeix: Impresrapit S.L.

Depòsit legal: PM 822-2019
ISBN: 978-84-09-16851-4
ISNI: 0000 0004 7476 3043

PLA DE COEDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS

2019 - 2022

ÍNDEX

1. Introducció	4
2. Justificació	7
3. Finalitat	9
4. Marc normatiu de referència	10
4.1. Marc legal	10
4.2. Organitzacions internacionals	15
4.3. Plans estratègics	16
5. Diagnòstic inicial	17
6. Metodologia d'elaboració del PLA	24
7. Principis fonamentals	25
8. Objectius del PLA	29
9. Desenvolupament del PLA	31
10. Seguiment i avaluació dels resultats	51
10.1. Seguiment	51
10.2. Avaluació del resultats	52
11. Pressupost	53
12. Centres educatius, serveis i entitats que han participat en l'elaboració del PLA	56

1. INTRODUCCIÓ

La *coeducació* és l'acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe, identitat i expressió de gènere i orientació sexual, encaminada a erradicar els estereotips i biaixos sexistes i fomentar, així, la igualtat real d'oportunitats.

La coeducació proporciona, tant a l'alumnat com al professorat i a tota la comunitat educativa, estratègies que poden modificar les relacions de poder, d'abús i de limitacions estereotipades per a cada gènere, les quals esdevenen veritables agents de transformació.

Una bona acció coeducadora és fonamental per prevenir la violència masclista, LGTBI-fòbica, la xenofòbia i les relacions de poder per reduir conductes de risc i per facilitar la detecció primerenca de relacions abusives.

El sistema educatiu ha de ser el motor que faci possible un canvi de paradigma que superi discriminacions de gènere estructuralment establertes i normalitzades que sustenten i perpetuen unes condicions de vida per a les dones, inacceptables en una societat democràtica. Superar la discriminació per raó de gènere és clau per modificar les conseqüències del sistema patriarcal a l'àmbit educatiu.

També, es constata que la masculinitat hegemònica ha estructurat les identitats individuals i socials masculines entorn de la voluntat de domini, de control i dels processos d'organització social de les relacions home-dona sobre una cultura jerarquitzada i patriarcal. Davant aquesta situació, les darreres dècades, alguns homes han començat a revisar el concepte de masculinitat i a viure-la amb una perspectiva diferent i igualitària. Treballar les masculinitats des d'una perspectiva

igualitària a l'aula seria un pas fonamental per prevenir les diferents formes de violència masclista i per construir espais de respecte i igualtat.

A més, cal avançar cap a models identitaris que possibilitin establir formes òptimes de relació interpersonal, sense oblidar els instruments de comunicació i transmissió de valors: els llenguatges.

La coeducació és entesa com un procés educatiu que afavoreix el desenvolupament integral de les persones amb independència del gènere en què estiguin socialitzades.

Entenem per *escola coeducativa* aquella en la qual s'equilibren les mancances amb les quals l'alumnat arriba a les aules a conseqüència del masclisme que impregna la societat; aquella en la qual s'eliminen tot tipus de desigualtats o mecanismes discriminatoris per raó de sexe, identitat i expressió de gènere; característiques físiques, psíquiques o sexuals; diversitat familiar; ètnia, procedència o classe social, i aquella en la qual l'alumnat, així com tota la comunitat educativa, pugui desenvolupar lliurement les seves identitats en un clima d'igualtat real i sense cap tipus de condicionants o limitacions imposades.

El centre educatiu, mitjançant estratègies organitzatives i curriculars, ha de generar les condicions de convivència que articulin un entorn segur que permeti a tot l'alumnat generar expectatives de benestar i que configuri entorns de pau.

L'eina fonamental dels centres educatius a l'hora de dissenyar entorns de convivència positiva d'aprenentatges coeducatius és el projecte educatiu de centre (PEC), que ha d'incorporar el model pedagògic coeducatiu en els seus trets d'identitat, principis organitzatius i en els documents de centre. Així doncs, l'equip directiu ha de vetllar perquè el pla d'igualtat i l'educació afectivosexual de cada centre estiguin inclosos al PEC.

Aquest PLA és un procés obert i participatiu en el qual han col·laborat diferents agents de la comunitat educativa i persegueix que els centres educatius facin un abordatge de caràcter global i estratègic en matèria de coeducació, igualtat i prevenció de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques, de manera que aquesta perspectiva impregni la cultura, les pràctiques del centre i les polítiques i s'integri en els aprenentatges de totes les competències amb l'ajuda de metodologies que possibilitin el diàleg, les interaccions, la solidaritat, la igualtat i el respecte entre l'alumnat i tots els membres de la comunitat educativa.

2. JUSTIFICACIÓ

El PLA DE COEDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS neix de la necessitat de:

1. Garantir el dret dels ciutadans i les ciutadanes a una educació de qualitat per a tot l'alumnat, independentment de les seves condicions i circumstàncies, que garanteixi la igualtat d'oportunitats per al ple desenvolupament de la personalitat a través de l'educació, la inclusió educativa i la igualtat de drets i oportunitats que ajudin a superar qualsevol discriminació.
2. Donar resposta a la normativa estatal i autonòmica que **obliga** el sistema educatiu a fomentar la igualtat entre dones i homes, la prevenció de la violència masclista i la resolució pacífica dels conflictes.
3. Implementar els punts 13, 14 i 178 de l'Acord de Governabilitat de 2019 pel que fa referència al foment de la coeducació i l'impuls d'una educació respectuosa amb la diversitat d'orientació sexual i la identitat de gènere, a fer especial esment perquè tots els i les professionals de la comunitat educativa rebin formació en perspectiva de gènere, i al foment de l'educació en igualtat amb campanyes informatives i amb plans que potenciïn la coeducació a les aules.

El patriarcat i el masclisme alimenten la violència masclista, aquest context té com a exponent màxim el nombre de víctimes que es comptabilitzen anualment. Així, segons el Ministeri de Presidència, Relacions amb les Corts i Igualtat, des del 2003 fins al 23 d'octubre de 2019 s'han comptabilitzat *1.024 dones assassinades* per violència de gènere. Hem d'esmentar, a més, que l'informe de víctimes mortals de la violència de gènere en l'àmbit de la parella o l'exparella entre el anys 2016-2018, elaborat pel Consell General del Poder Judicial, indica que es varen comptabilitzar 151 dones mortes (17 d'elles entre 16 i 25 anys), que van deixar 102 menors orfes, també considerats víctimes de violència

masclista. Aquest informe indica que les Illes Balears, amb 7 dones mortes, presenta el doble de casos que la mitjana estatal.

3. FINALITAT

La finalitat del PLA DE COEDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS 2019-2022 és aconseguir que l'acció educativa que es duu a terme als centres educatius de les Illes Balears estigui basada en els principis de la coeducació i de la igualtat d'oportunitats. Aquesta acció educativa requereix un canvi de mirada que permeti revisar l'enfocament dels continguts, els mètodes d'ensenyament i, també, els aspectes organitzatius per avançar en la construcció de models d'identitat no sexista. S'ha d'avançar cap a la igualtat afectivosexual per visibilitzar i donar valor a la diversitat que ens enriqueix i anar més enllà del sistema binari i heteronormatiu.

El PLA neix de les necessitats argumentades en el marc normatiu i la informació recollida en un primer diagnòstic. A més, aquest PLA concreta cinc objectius i 50 accions temporalitzades que es desenvolupen amb responsables i indicadors d'avaluació. Finalment, es preveu el seguiment i l'avaluació del PLA i s'acompanya d'una memòria econòmica que facilitarà la previsió dels pressuposts anuals per desenvolupar-ne les accions.

4. MARC NORMATIU DE REFERÈNCIA

4.1. Marc legal

L'educació és un dels àmbits que disposa d'una regulació més gran en matèria de polítiques d'igualtat. Són nombroses les recomanacions, normatives, plans, etc. que fan que el sistema educatiu hagi de treballar de manera activa per poder assolir un model d'escola coeducativa que superi l'escola mixta i que eduqui en el desenvolupament integral de les persones, al marge dels rols de gènere i estereotips en funció del gènere, i el rebugi a tot tipus de violència i discriminació.

NORMATIVA INTERNACIONAL

- **La Declaració Universal dels Drets Humans**, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides (Resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948), a l'article 1 indica que «*Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres*».
- **La Convenció sobre els Drets de l'Infant**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989, recomana que els estats membres convenguin que l'educació de l'infant ha d'anar adreçada a preparar-lo per a una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, *igualtat entre els sexes* i amistat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i religiosos i persones d'origen indígena.
- **El Tractat de Maastricht (1992)** exposa que la Unió Europea ha de combatre l'exclusió social i la discriminació i fomentar la justícia i la protecció social, *la*

igualtat entre dones i homes, la solidaritat entre les generacions i la protecció dels drets dels infants.

- **La Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea**, de 12 de desembre de 2007, reconeix que la *igualtat entre dones i homes ha de garantir-se en tots els àmbits*.
- **El Tractat de Funcionament de la Unió Europea**, de 30 de març de 2010, recull el principi d'igualtat, la *necessitat d'eliminar les desigualtats* entre els homes i les dones, de promoure'n la igualtat i de *lluitar contra la discriminació per raó de sexe i orientació sexual*.
- **El Pacte Europeu per la Igualtat de Gènere del Consell de la Unió Europea (2011-2020)** preveu la igualtat entre dones i homes com un valor fonamental de la Unió Europea i *les polítiques d'igualtat de gènere com a vitals per al creixement econòmic, la prosperitat i la competitivitat*.
- **El Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica** (Istanbul, 11 de maig de 2011, ratificat per Espanya des del 2014) considera al seu preàmbul com a *violència contra les dones* tots els actes de violència fonamentats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de dur a terme aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat en la vida pública o privada. D'altra banda, a l'article 14 parla específicament de les accions necessàries dins l'àmbit educatiu.

NORMATIVA ESTATAL

- **La Constitució espanyola de 1978** proclama a l'article 14 el *principi d'igualtat davant la llei* i, a l'article 9.2, *la promoció real i efectiva per part dels poders públics de la llibertat i la igualtat de l'individu*; l'article 27.2 preveu que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de la convivència i als drets i les llibertats fonamentals. Des de la instauració de la democràcia a Espanya, fonamentalment a partir d'aquests articles, s'han anat articulant les polítiques públiques d'igualtat i, posteriorment, les lleis orgàniques que han regulat les mesures preventives i d'actuació davant les violències masclistes i la igualtat efectiva entre dones i homes.
- **La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere** enuncia que «la violència de gènere s'enfoca d'una manera *integral i multidisciplinària*, i comença pel procés de socialització i educació». Determina, també, les mesures de sensibilització, prevenció, detecció i intervenció en diferents àmbits, i en l'educatiu especifica les obligacions del sistema quant a la transmissió de *valors de respecte a la dignitat de les dones i a la igualtat* entre homes i dones. El sistema educatiu espanyol inclou dins els seus principis de qualitat l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per resoldre'ls pacíficament. Així mateix, les administracions educatives han de vetlar perquè *tots els materials educatius eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris* i perquè fomentin el valor igual d'homes i dones, perquè els plans de *formació inicial i permanent del professorat* adoptin les mesures necessàries perquè s'inclogui una formació específica en matèria d'igualtat, i perquè en la participació en *els consells escolars* s'adoptin les mesures necessàries

per assegurar que s'impulsin mesures que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones. També, els serveis *d'inspecció educativa han de vetlar pel compliment* i l'aplicació dels principis i valors recollits en el capítol I d'aquesta Llei referents a l'àmbit educatiu.

- **La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE)** explicita la necessitat d'una formació equitativa en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i en la igualtat efectiva d'oportunitats entre homes i dones, així com del *desenvolupament ple de la personalitat i el reconeixement de la diversitat afectivosexual* per superar comportaments sexistes. D'altra banda, *el consell escolar de cada centre ha de designar una persona per impulsar propostes* de mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones. La Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre (LOMCE), que modifica parcialment la LOE esmenta el desenvolupament a l'escola dels *valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones, així com la prevenció de la violència de gènere*.
- **La Llei 3/2007, de 22 de març, d'igualtat efectiva entre dones i homes** té per objecte fer efectiu el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona. Indica que cal fer especial atenció en els *currículums* del principi d'igualtat, l'eliminació i el rebuig de comportaments i continguts sexistes en materials educatius, la integració del principi d'igualtat en els cursos de *formació del professorat*, la promoció de la *presència equilibrada de dones i homes en els òrgans de control i govern dels centres docents*, la cooperació amb la resta de les administracions educatives per al desenvolupament de projectes dirigits a fomentar el coneixement i difusió dels principis de coeducació i d'igualtat efectiva i l'establiment de mesures educatives destinades *al reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història*.

- **La Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs** indica per a l'àmbit educatiu que s'han de preveure la *formació en salut sexual i reproductiva* com a part del desenvolupament integral de la personalitat i de la formació en valors, incloent-hi un enfocament integral que contribueixi a la promoció d'una visió de la sexualitat en termes d'igualtat i corresponsabilitat *entre homes i dones*; la *prevenció de malalties i infeccions* de transmissió sexual, especialment la prevenció del VIH, i la *prevenció d'embarassos no desitjats, en el marc d'una sexualitat responsable*.

NORMATIVA AUTONÒMICA

- **La Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia** té com a finalitat establir les condicions per tal que les *persones LGTBI puguin exercir els seus drets amb llibertat i igualtat* sense cap tipus de discriminació, garantir la igualtat d'oportunitats en la participació i la representació en tots els àmbits de la vida social, contribuir a la superació dels estereotips que afecten negativament la percepció social d'aquestes persones, i establir mesures concretes per assolir una societat més justa, lliure, basada en la igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGTBI i on la diversitat sigui valorada positivament. En l'àmbit de l'educació s'han regulat qüestions perquè en tot el sistema educatiu —com ara en el *contingut dels materials escolars*, en les *activitats* esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els *recursos formatius* o en la *formació de mares i pares*— es tingui en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol tipus de discriminació i perquè es disposi de *mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament* de què puguin ser objecte les persones LGTBI a l'àmbit escolar.

- **La Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes a les Illes Balears** té per objecte promoure i garantir la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació per raó de sexe en qualsevol dels àmbits, etapes i circumstàncies de la vida. És, per tant, *un instrument que permet avançar* en la necessària igualtat de dones i homes. A l'àmbit educatiu l'Administració educativa ha de tenir com un dels seus principis bàsics la *prevenció de conductes violentes en tots els nivells educatius*, especialment de la violència masclista, com també ha de garantir la posada en marxa als centres de *projectes coeducatius que fomentin la construcció de les relacions igualitàries* de les dones i els homes sobre la base de criteris d'igualtat que ajudin a identificar i eliminar les situacions de discriminació per orientació i identitat sexuals i les de violència masclista.
- **El Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears**, exposa que l'alumnat té dret a la *formació en coeducació i en igualtat entre ambdós sexes* per prevenir la discriminació i la violència de gènere. A més, el pla de convivència ha d'incloure un «estudi i valoració del tractament de la igualtat entre ambdós sexes i situacions de violència per qüestió de gènere». I, també, considera conductes greument perjudicials per a la convivència al centre «l'assetjament sexista entès com qualsevol conducta contrària a la igualtat de dones i homes».

4.2 Organitzacions internacionals

- **L'ONU** advoca per aconseguir la igualtat entre gèneres i empoderar totes les dones i nines, així com aprovar i enfortir polítiques encertades i lleis aplicables per promoure la igualtat entre els gèneres i l'empoderament de les dones i nines en tots els àmbits. **L'ONU Dones**, organisme específic de l'ONU, cerca aconseguir

l'empoderament de les dones i l'erradicació de la violència contra elles.

- **UNICEF** fa feina amb l'objectiu principal d'aconseguir la igualtat entre gèneres i eliminar les disparitats de tot tipus. Els programes van dirigits a nins i nines de tot el món que es troben en situació de desavantatge: les persones excloses, les vulnerables i aquelles que no veu ningú.
- **El Pla d'Acció per a la prioritat «Igualtat de gènere 2014-2021» de la UNESCO** defineix la igualtat de gènere com la «igualtat de drets, responsabilitats i oportunitats per a dones i homes i per a nines i nins».

4.3 Plans estratègics

- **El Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere**, Text refós de 2019, que suposa la formulació de mesures per a l'erradicació de la violència sobre les dones incidint en tots els àmbits de la societat.
- **El IV Pla Estratègic d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes 2015-2020** del Govern de les Illes Balears.
- El pla «**Reacció, mesures contra les violències masclistes 2017-2020**» del Govern de les Illes Balears.
- **Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere a les Illes Balears** _Cap a la Igualtat de tracte i no-discriminació de lesbianes, gais, trans*, bisexuals i intersexuals (LGTBI) - 2017-2019 del Govern de les Illes Balears.

5. DIAGNÒSTIC INICIAL

Des de la Llei orgànica 1/2004 existeixen indicacions específiques que obliguen el sistema educatiu a fomentar la igualtat real entre dones i homes. No obstant això, tot i el desplegament normatiu estatal i autonòmic posterior, hi ha moltes mesures que encara es troben en procés d'aplicació, la qual cosa suposa la necessitat d'instaurar aquestes mesures d'una manera decidida i estable en el sistema educatiu.

Per tal de conèixer l'estat actual de la coeducació i la igualtat als centres educatius de les Illes Balears s'han consultat diferents estudis i memòries d'administracions i organismes relacionats amb l'àmbit educatiu. Seguidament es destaquen els estudis i recerques més rellevants.

a) Estudi sobre la convivència escolar a l'ESO de les Illes Balears (2017- 2018), Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca

Aquest estudi analitza la convivència escolar a l'Educació Secundària Obligatòria des d'una perspectiva integral i longitudinal. Respecte la construcció activa dels valors d'igualtat i tolerància (punt 3.3. de l'Estudi, pàg. 98), destaca com han augmentat els percentatges sobre el treball que es fa amb la igualtat i la tolerància, especialment a les activitats que tracten sobre la «violència contra les dones» (27 % el 2010 i 68,7 % el 2017) i a les activitats per «practicar la igualtat entre homes i dones» (46,3 % el 2010 i 73,7 % el 2017).

**b) Indicadors de resultats acadèmics de les Illes Balears (curs 2017-2018),
Institut d'Avaluació i Qualificacions del Sistema Educatiu (IAQSE)**

L'informe de l'IAQSE, en el qual es presenten els resultats acadèmics de l'alumnat de les Illes Balears de l'ensenyament obligatori i del batxillerat del curs 2017-2018, mostra, d'una banda, que les al·lotes tenen un índex més gran de titulació i promoció en totes les etapes analitzades. Malgrat això, aquesta realitat no queda reflectida en la inserció i la promoció de les dones en l'àmbit laboral. D'altra banda, tot i que a primària i a secundària hi ha un nombre de matrícules més elevat d'al·lots, aquesta dada s'inverteix a partir de quart d'ESO i Batxillerat, fet que evidencia una pèrdua d'alumnes de gènere masculí.

c) Pla d'Igualtat de Gènere 2016-2021, Ajuntament de Palma

Aquest Pla d'Igualtat de la capital balear exposa que els indicadors relacionats amb l'educació i la formació mostren com les dones han accedit al sistema educatiu en les mateixes condicions que els homes i que, no obstant això, una anàlisi en profunditat mostra diferències de gènere, tant en l'elecció dels itineraris educatius com en l'accés als cicles educatius superiors. Aquesta marcada segregació horitzontal es trasllada al mercat de treball i limita les oportunitats d'inserció laboral de les al·lotes.

d) L'Anuari de l'Educació 2018 ¹

De les recerques contemplades en l'Anuari de l'Educació 2018 es destaca, per una banda, l'anàlisi i comparativa de les taxes d'idoneïtat diferenciada per gènere i,

¹ L'Anuari de l'Educació és el resultat d'un conveni entre la Fundació Guillem Cifre de Colonya i la Universitat de les Illes Balears a iniciativa del Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES).

per altra banda, l'experiència local de Binissalem com a Ciutat Educadora i primer municipi educatiu LGTBI de les Illes Balears.

e) *L'Anuari de la Joventut 2018*²

Aquesta publicació analitza, per una banda, la joventut de les Illes Balears en perspectiva de gènere, i per altra banda, la nova pornografia i els canvis en les relacions interpersonals, on es conclou que «El consum de nova pornografia entre els homes és superior al consum entre les dones, també consumeixen més temps que les dones» (pàg.260). Aquest consum de pornografia per part dels nins i adolescents té un impacte negatiu que s'ha de tractar des d'una perspectiva crítica, igualitària i responsable amb el suport d'una bona formació en educació sexual i afectiva.

f) *Estudi 2019: «La percepció de la igualtat i les violències masclistes entre l'alumnat de 14 a 18 anys», de l'Institut Balear de la Dona*

L'estudi pilot de l'IBDona identifica que l'alumnat educat en coeducació disposa de més eines per fer front a les violències masclistes i extreu una sèrie de conclusions generals, que han de servir en el plantejament de les intervencions futures:

- a. Els models hegemònics de masculinitat i feminitat estan construïts sota un model patriarcal en què encara les actituds, les accions i la sexualitat de les al·lotes són jutjades constantment.
- b. L'amor romàntic segueix essent el model que ha pres la joventut per tenir i

² *L'Anuari de la Joventut* és el resultat de la col·laboració entre l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE), la Direcció Insular de Joventut i la Universitat de les Illes Balears, a través del Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) i del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques, amb el suport de la Fundació Guillem Cifre de Colonya de la Caixa d'Estalvis de Pollença, Colonya.

desenvolupar relacions afectivosexuals: reproduïen els mites i els estereotips de l'amor romàntic i, ni al·lots ni al·lotes, els qüestionen.

- c. La narrativa del model de l'amor romàntic es basa en la confiança o la desconfiança i és d'aquesta narrativa que se'n deriven violències masclistes com són el control, el xantatge o la manipulació.
- d. La gran majoria d'al·lotes i al·lots entenen la violència masclista com una problemàtica individual i no com una problemàtica col·lectiva.
- e. El control del telèfon mòbil és habitual tant en al·lots com en al·lotes, apareix a totes les edats i no sempre és considerat una violència.
- f. Els coneixements sobre igualtat són teòrics i necessiten eines per aprendre a gestionar i afrontar situacions quotidianes.
- g. Expressen que els falta formació i coneixements sobre la sexualitat. Demanen espais de diàleg i aprenentatge.
- h. La sexualitat apareix en termes de relació amb altri; no parlen de la sexualitat pròpia. La sexualitat segueix sent un tema tabú.
- i. La pornografia és l'únic model de sexualitat que el món adult ofereix al jovent.

g) Memòria de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar 2018-2019

La memòria, que es presenta anualment a la comunitat educativa en el Consell Escolar de les Illes Balears, presenta un recull de les dades més rellevants sobre la convivència escolar a partir de 382 memòries trameses pels centres docents de les Illes Balears a l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.

Els centres han obert 407 protocols per assetjament escolar, dels quals 23 estaven relacionats amb la violència masclista i 16 amb la discriminació LGTBI-fòbica.

Els programes preventius i específics per millorar la convivència i la coeducació augmenten cada any:

<i>Programes preventius i específics de centre</i>	<i>Centres</i>
Acollida	261
Contra l'assetjament escolar	243
Foment de la cohesió dels grups	240
Foment de la igualtat de gènere	233
Bon ús de les tecnologies i internet	207
Cooperació	206
Prevenció d'addiccions, alcohol i drogues	191
Educació social i emocional	190
Pràctiques restauratives	186
Tutories entre iguals	157
Diversitat sexual i prevenció de l'LGTTBI-fòbia	128
Interculturalitat	116
Programes de mediació	108
Prevenció de l'abús sexual	97
Cibermentors	30

Els centres, en l'ús de la seva autonomia pedagògica, posen en marxa diferents estratègies curriculars i organitzatives per treballar la **coeducació**:

<i>Coeducació</i>	<i>Centres</i>
Han visibilitzat les dones com a referents	241
Han organitzat actes commemoratius	199
Han sensibilitzat l'alumnat amb campanyes	184
Han inclòs la coeducació en els objectius curriculars	183
Indiquen que disposen d'un o una docent agent de coeducació	170
Han organitzat l'espai del centre des d'una perspectiva igualitària	164
Disposen de material didàctic amb perspectiva d'igualtat	105
Han detectat i eliminat materials didàctics que no respectaven la igualtat	100
Han visibilitzat els col·lectius LGTBI com a referents	57
Han sensibilitzat les famílies amb campanyes	41

h) Necessitats

Tenint en compte aquests antecedents examinats, podem extreure les següent demandes:

- a. Es necessari seguir introduint la perspectiva de gènere en profunditat a l'hora d'analitzar les dades, principalment pel que fa a l'abandonament escolar a partir dels 16 anys, però també, en cada tipus de centre, en cada modalitat d'estudis, en cadascun dels itineraris de quart d'ESO, en els centres d'adults, per famílies a

- la formació professional i per modalitats a batxillerat, models d'escolarització que segreguen per sexe, etc.
- b. Aquest PLA ha de comptar amb un estudi diagnòstic més exhaustiu en el present curs 2019-2020 que contempli cada una de les accions presentades, així com les limitacions que es puguin detectar.
 - c. S'ha de dur a terme una avaluació posterior de l'impacte de l'accions implementades en matèria de coeducació en el sistema educatiu de les Illes Balears una vegada finalitzi la vigència d'aquest PLA.

6. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DEL PLA

Aquest PLA s'ha caracteritzat per ser un procés obert i participatiu en el qual han col·laborat diferents agents de la comunitat educativa i que ha comptat amb el suport tècnic de persones expertes en coeducació i igualtat. Els centres, serveis i entitats que han participat en l'elaboració del PLA queden anomenats a l'epígraf 12.

El procés seguit en l'elaboració del PLA ha estat el següent:

1. Recollida d'informació.
 - a. Recollida i anàlisi d'informació de la normativa estatal i autonòmica referida a coeducació i igualtat.
 - b. Reunions amb diferents agents de la comunitat i l'Administració educativa, de salut, de serveis socials, i agents sociocomunitaris per recollir informació sobre l'estat actual de la coeducació i la igualtat als centres educatius i identificar-ne les necessitats.
2. Anàlisi de la informació i proposta d'objectius i accions.
 - a. Obertura de diferents períodes d'esmena a partir de les reunions amb els diferents agents esmentats. S'han obert diferents períodes per fer esmenes a la proposta del PLA presentat per l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.
 - b. Introducció de les diferents esmenes en la redacció del PLA.
3. Presentació del PLA.
 - a. Presentació de l'esborrany del PLA als membres del Consell Escolar de les Illes Balears, de l'Institut Balear de la Dona i de la Direcció General de Drets i Diversitat i darrera fase d'esmenes.
 - b. Redacció final del PLA.
 - c. Presentació del PLA a la comunitat educativa.

7. PRINCIPIS FONAMENTALS

Transversalitat

L'enfocament transversal de gènere comporta la incorporació de la perspectiva d'igualtat de gènere en totes les fases de gestió de les polítiques públiques, en tots els àmbits i en totes les àrees temàtiques. Això suposa, per tant, incloure la perspectiva de gènere en l'elaboració, el desenvolupament i el seguiment de totes les actuacions que afecten, directament o indirectament, la comunitat educativa, i reconèixer-ne la implicació necessària per aconseguir un model coeducatiu.

Visibilitat i empoderament

És necessari visibilitzar les dones i la seva contribució social i històrica en el desenvolupament de les societats. Per lluitar contra les injustícies, les desigualtats i els privilegis, cal visibilitzar que nines i nins encara ara reben una socialització diferenciada per raó de gènere, la qual cosa els impedeix un desenvolupament ple i en limita les capacitats. És indispensable debatre sobre la necessitat de pal·liar les desigualtats i analitzar el tractament diferenciat que des del naixement es dona als infants i com això repercuteix a generar pensaments, actituds i hàbits diferents que en condicionen el desenvolupament personal en els aspectes social, educatiu i professional. Si es pretén avançar cap a una economia més forta i aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible és inevitable actuar en l'empoderament de les dones perquè participin plenament en la vida econòmica, en tots els sectors, tal com es recull en els Principis d'Empoderament de les Dones elaborats per l'ONU Dones i la iniciativa del Pacte Mundial.

Inclusió

La inclusió educativa és entesa com la garantia de la igualtat d'oportunitats per a tothom en el context educatiu. *Diferents sí, però no desiguals*, ja que la diversitat enriqueix les relacions, mentre que les desigualtats les empobreixen. Educar en igualtat de gènere requereix una intervenció a escala individual de la comunitat educativa per corregir desajustos produïts pels papers desiguals que s'han assignat tradicionalment i de manera jerarquitzada.

Interseccionalitat

Es pretén assenyalar que els diferents eixos de desigualtat o discriminació no són totalment independents, sinó que estan interconnectats. D'aquesta manera, les persones n'experimenten els efectes conjunts i de manera difícilment separable. Diverses categories biològiques, socials i culturals com l'edat, el gènere, l'ètnia, la classe, la discapacitat, l'orientació sexual, la religió, l'edat, la nacionalitat i altres eixos d'identitat interactuen en nivells múltiples i, sovint, simultanis. Cal pensar cada element o tret d'una persona com a inextricablement unit amb tots els altres elements per poder comprendre de forma completa la pròpia identitat. Així, per a una visió global es fa necessari abordar les desigualtats no com a compartiments estancs, sinó tenint en compte que les persones experimenten més d'un tipus de desigualtat.

Paritat

La paritat constitueix un dret i un principi fonamental, necessari per assolir cotes més elevades de justícia i llibertat en l'exercici de drets equitatius. La paritat real exigeix la participació equilibrada de les dones i els homes tant en la presa de decisions públiques o polítiques com en l'àmbit familiar i privat, a través de la corresponsabilitat en les tasques de criança, de cura i domèstiques, d'acord amb un repartiment equitatiu del temps i les tasques. D'altra banda, és necessari redissenyar un recorregut formatiu en relació amb l'orientació vocacional i professional per corregir possibles tendències estereotipades en les eleccions professionals i oferir sempre informació que promogui la igualtat d'oportunitats tenint en compte les diferents realitats que tenen les dones i els homes i superant, d'aquesta manera, el patró binari.

Valors democràtics restauratius

La democràcia se sustenta sobre els principis d'igualtat, llibertat i justícia per a dones i homes i sobre la defensa dels drets humans. Una societat democràtica ha de promoure societats pacífiques i inclusives. Sense la participació de les dones en igualtat de condicions no existeix democràcia real. La societat es troba en una cruïlla: mentre es promouen valors de respecte i tolerància, es produeixen situacions de violència estructural (violència masclista, assetjament escolar, violència en l'esport, violència sexual i tràfic de persones). L'estat de dret és per natura un model de desenvolupament, progrés i justícia incompatible amb la violència en totes les seves formes, amb la corrupció i amb l'abús exercit sobre les persones més vulnerables. Les societats democràtiques més avançades es basen en un model de justícia sobretot restaurativa que cerca mediar, conciliar i reparar la persona ofesa i que té en compte les persones implicades, tant ofensores com ofeses.

Valors de la cultura de pau

La cultura de pau consisteix en la creació i l'aprenentatge de noves formes de cultivar les relacions entre els éssers humans i entre aquests i la natura per incrementar les possibilitats de viure en pau, amb una mirada cap a l'increment de les formes pacífiques de convivència i la remissió o disminució de les capacitats humanes per exercir diferents tipus de violència. La cultura de pau és una alternativa a la violència cultural i estructural que pot desembocar en violència directa cap als immigrants, les dones, els col·lectius LGTBI, les persones amb discapacitats o, simplement, les persones diferents. Una característica de la violència cultural és la impermeabilitat de la nostra responsabilitat moral; pareix que si marginam les dones o deixam que morin milers de migrants que arriben en embarcacions a les nostres costes tenim menys responsabilitat moral. Així, la cultura de pau fa transparents les responsabilitats morals que tenim uns éssers humans amb els altres i ens legitimen per retre comptes de com cultivam les nostres relacions i de la manera en què cultivam la natura, i indaguen sobre si podem fer les coses d'una altra manera.

8. OBJECTIUS DEL PLA

D'acord amb les finalitats esmentades i els principis rectoris recollits a la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, es concreten els cinc objectius generals:

1. Sensibilitzar, formar i implicar la comunitat educativa en matèria d'igualtat de gènere i coeducació.

- 1.1. Oferir formació i recursos per garantir que el professorat, les famílies i els càrrecs directius dels centres educatius disposin de qualificació en matèria de coeducació, diversitat afectivosexual i violència masclista.
- 1.2. Sensibilitzar tota la comunitat educativa en coeducació, diversitat afectivosexual i violència masclista.
- 1.3. Fomentar la corresponsabilitat de la comunitat educativa en el tractament de la coeducació, la diversitat afectivosexual i la violència masclista.

2. Incorporar la perspectiva de gènere a l'educació.

- 2.1. Desenvolupar el currículum des de la perspectiva de gènere i incorporar-la com a element estratègic en tots els documents de planificació.
- 2.2. Organitzar, gestionar i fomentar que els centres educatius facin una promoció real de la igualtat.
- 2.3. Aplicar la perspectiva de gènere a la tutoria i l'orientació acadèmica i professional.

3. Incorporar mesures favorables perquè els centres integrin els models coeducatius.

- 3.1. Analitzar i corregir els materials didàctics per eliminar-ne els prejudicis i els estereotips discriminatoris.
- 3.2. Impulsar i afavorir la pràctica escolar inclusiva i equitativa mitjançant la utilització d'un llenguatge no sexista i inclusiu en les seves expressions visuals, orals, escrites i entorns digitals.
- 3.3. Organitzar els espais dels centres amb criteris d'igualtat afavoridors de la convivència.

4. Oferir una educació afectivosexual integral, amb perspectiva de gènere, que atengui la diversitat sexual, les diferents identitats de gènere i la diversitat familiar i promoure l'establiment de relacions positives, saludables i igualitàries.

- 4.1. Incorporar el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» al projecte educatiu de centre i la programació general anual.

5. Intervenir en l'àmbit educatiu per prevenir, detectar i actuar davant les violències masclistes i LGTBI-fòbiques.

- 5.1. Desenvolupar plans, orientacions i protocols específics per fomentar la resolució dels conflictes i prevenir, detectar i actuar davant la violència masclista i LGTBI-fòbica.

9. DESENVOLUPAMENT DEL PLA

Objectiu general 1. Sensibilitzar, formar i implicar la comunitat educativa en matèria d'igualtat de gènere i coeducació.

Objectiu específic 1.1. Oferir formació i recursos per garantir que el professorat, les famílies i els càrrecs directius dels centres educatius disposin de qualificació en matèria de coeducació, diversitat afectivosexual i violència masclista.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
1. Inici i participació en la revisió dels plans d'estudis dels graus d'Educació Infantil i d'Educació Primària i del Màster de Formació del Professorat de la UIB per tal d'incloure una matèria específica als graus i un mòdul en el màster amb continguts associats a la prevenció de la violència masclista i LGTBI-fòbica.	UIB Direcció General de Política Universitària i Recerca Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Rebre la convocatòria per a la participació en el procés de revisió del plans d'estudis dels graus d'Infantil i de Primària. Nombre de guies docents del Màster de Formació del Professorat que incorporen mòduls de prevenció de la violència masclista i LGTBI-fòbica.	Setembre de 2020
2. Inclusió de la perspectiva de la coeducació als plans de formació del professorat, amb formació específica i permanent.	Servei de Normalització Lingüística i Formació	Nombre d'accions formatives incloses al Pla de Formació del Professorat de caràcter específic i permanent relacionades amb la coeducació.	Anual
3. Formació sobre coeducació als equips directius.	Servei de Normalització Lingüística i Formació	Nombre de persones dels equips directius formades en coeducació.	Anual

4. Formació permanent del professorat adreçada a centres educatius sobre com elaborar projectes de centre en coeducació.	Servei de Normalització Lingüística i Formació	Nombre de centres formats anualment mitjançant la convocatòria del programa «Cap a la coeducació als centres educatius» i en finalitzar el PLA. Nombre d'hores de formació certificades dels participants del programa i en finalitzar el PLA.	Anual
5. Formació obligatòria específica per als docents que exerciran la funció d'agents de coeducació.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Servei de Normalització Lingüística i Formació IBDona	Nombre de docents formats en l'acció formativa «El personal docent com a agent de coeducació» anualment i en finalitzar el PLA que exerceixen com a agents de coeducació.	Setembre de 2020
6. Formació permanent del professorat en la prevenció, la detecció i l'actuació davant violències masclistes, discriminació per identitat, expressió de gènere i/o orientació sexual.	IBDona Servei de Normalització Lingüística i Formació	Nombre de docents formats en l'acció formativa «L'atenció professional a les víctimes de violència masclista» anualment i en finalitzar el PLA. Nombre de docents formats en discriminació per identitat, expressió de gènere i/o orientació sexual.	Anual
7. Formació dirigida a la persona responsable d'impulsar i fer el seguiment de mesures educatives que fomentin la igualtat real entre homes i dones en els consells escolars.	Servei de Comunitat Educativa Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre de membres del consell escolar responsables d'impulsar la igualtat que s'han format. Nombre de formacions dutes a terme.	Gener de 2020

8. Formació dirigida als serveis d'orientació sobre el programa «Amb tots els sentits».	Conselleria de Salut i Consum Direcció General de Salut Pública i Participació Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre de persones del servei d'orientació formades en el programa.	Anual

Objectiu específic 1.2. Sensibilitzar tota la comunitat educativa en coeducació, diversitat afectivosexual i violència masclista.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
9. Sensibilització i promoció de la reflexió sobre els rols dels docents com a models d'un projecte coeducatiu igualitari.	Equips directius Claustres Departament d'Inspecció Educativa	Nombre de claustres destinats a la reflexió sobre els rols dels docents com a models del projecte coeducatiu del centre.	Anual
10. Elaboració i difusió als centres educatius de propostes curriculars per treballar la coeducació en dates significatives com el 8 de Març, el 17 de Maig, el 28 de Juny, el 25 de Novembre, etc.	IBDona Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre de centres educatius, desagregats per illes, que duen a terme accions de sensibilització en dates significatives. Nombre de documents amb orientacions i recursos nous disponibles al web de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar que donin suport a les accions de sensibilització en dates significatives.	Anual
11. Realització d'accions de sensibilització i prevenció específiques per etapes educatives dirigides a la comunitat escolar, especialment a l'alumnat.	Equips directius Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar IBDona	Nombre d'accions de sensibilització específiques per etapes educatives. Nombre de centres educatius que duen a terme accions de sensibilització per etapes educatives.	Anual
12. Sensibilització mitjançant campanyes i tallers a les AMIPA sobre les diferents formes de	Servei de Comunitat Educativa COAPA Balears ³	Nombre de campanyes i tallers organitzats des de les AMIPA sobre les diferents formes de violència contra les dones i	Anual

³ Confederació d'associacions de pares i mares d'alumnes de les Illes Balears.

violència contra les dones i contra les persones LGTBI.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	contra les persones LGTBI. Nombre de participants als tallers per anys escolars i en finalitzar el PLA.	

Objectiu específic 1.3. Fomentar la corresponsabilitat de la comunitat educativa en el tractament de la coeducació, la diversitat afectivosexual i contra la violència masclista.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
13. Dotació pressupostària per a la incorporació de docents experts en igualtat en l'àmbit docent a la conselleria responsable en matèria d'educació per coordinar aquest PLA.	Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre d'assessors tècnics docents pressupostats a l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar experts en igualtat en l'àmbit docent que coordinin aquest PLA.	Gener de 2021
14. Incorporació de professionals que impulsin les mesures previstes en aquest PLA a través d'un projecte d'inversió amb crèdit a càrrec de l'IBDona a través del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.	Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar IBDona	Nombre de professionals contractats dins el pla d'inversió a les illes de Mallorca, Menorca i Eivissa que impulsin les mesures previstes en aquest PLA.	Juny de 2019 -2022
15. Assignació d'un o una agent de coordinació en coeducació a tots els centres docents sostinguts amb fons públics amb temps efectiu de dedicació setmanal, en hores lectives i/o complementàries.	Direcció del centre Direcció General de Planificació i Centres Personal del Departament d'Inspecció Educativa assignat al centre	Nombre total de centres que disposen d'una persona responsable de la coeducació amb hores assignades per dur a terme la coordinació.	Setembre de 2019
16. Creació d'una comissió de coeducació a tots els centres amb participació de tota la comunitat educativa. A efecte	Equips directius Direcció General de Planificació i centres	Nombre de centres que creen una comissió de coeducació durant un curs escolar.	Setembre de 2020

organitzatiu podrà estar integrada a la comissió de convivència.		Nombre total de centres que disposen d'una comissió de coeducació.	
17. Designació, en els consells escolars dels centres educatius, d'una persona amb formació en igualtat de gènere que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones i la prevenció de la violència masclista i en faci el seguiment.	Consell escolar del centre Servei de Comunitat Educativa Direcció General Planificació i Centres	Nombre de centres que han nomenat una persona formada en igualtat de gènere en els respectius consells escolars.	Setembre de 2020
18. Designació d'una persona als consells escolars municipals amb formació en igualtat de gènere que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva, la prevenció de la violència masclista i en faci el seguiment.	Consells escolars municipals Ajuntaments Servei de Comunitat Educativa	Nombre de consells escolars municipals, desagregat per illes, que han nomenat una persona formada en igualtat de gènere.	Setembre de 2020
19. Designació d'una persona als consells escolars insulars que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva i en faci el seguiment, que pertanyi preferentment als departaments insulars d'igualtat.	Consells escolars insulars Consell insular Servei de Comunitat Educativa	Nombre de consells escolars insulars, desagregat per illes, que han nomenat una persona per al foment de la igualtat.	Setembre de 2020
20. Designació d'una persona en representació de l'IBDona al Consell Escolar de les Illes Balears.	Consell Escolar de les Illes Balears IBDona	Nomenament d'una persona al Consell Escolar de les Illes Balears designada per l'IBDona.	Març de 2019
21. Designació	Conselleria	Nombre de places	Gener de 2021

pressupostària per incorporar professionals del cicle formatiu de grau superior de Promoció d'Igualtat de Gènere als diferents àmbits de l'Administració.	d'Administracions Públiques i Modernització Consells insulars Ajuntaments	creades en les relacions de llocs de treball de les diferents administracions públiques, de caràcter temporal o permanent, formats en el CFGS de Promoció d'Igualtat de Gènere.	
22. Reconeixement d'alumnes que impulsen la coeducació als centres.	Centres educatius Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre de convocatòries, premis i jornades dedicades al reconeixement de l'alumnat implicat en la coeducació. Nombre d'alumnes impulsors de la coeducació reconeguts per part de l'Administració educativa durant un curs escolar, desagregat per illes i gènere.	Inici, maig de 2020 Annual

Objectiu general 2. Incorporar la perspectiva de gènere a l'educació.

Objectiu específic 2.1. Desenvolupar el currículum des de la perspectiva de gènere i incorporar-la com a element estratègic en tots els documents de planificació.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
23. Incorporació de la perspectiva de gènere al projecte educatiu de centre i als documents que en formen part.	Equips directius Departament d'Inspecció Educativa	Nombre de centres que han integrat la perspectiva de gènere al projecte educatiu de centre.	Desembre de 2021
24. Disseny d'una assignatura optativa sobre igualtat a l'educació secundària obligatòria.	Direcció General de Planificació i Centres IBDona Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Comissió de persones expertes	Publicació al BOIB del currículum de l'assignatura.	Desembre de 2021

Objectiu específic 2.2. Organitzar i fomentar que els centres educatius facin una promoció real de la igualtat.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
25. Redacció i difusió d'orientacions per al disseny i desenvolupament del pla d'igualtat del centre.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar IBDona Departament d'Inspecció Educativa	Incorporació de les orientacions com a annex del PLA DE COEDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS. Inclusió a les instruccions de principi de curs. Publicar les orientacions al web del Departament d'Inspecció Educativa.	Març de 2020
26. Elaboració, aprovació i implementació dels plans d'igualtat a tots els centres educatius sostinguts amb fons públics.	Equips directius Departament d'Inspecció Educativa Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Nombre de centres que disposen de pla d'igualtat i l'han incorporat al projecte educatiu de centre.	Desembre de 2021
27. Reconeixements dels centres que impulsen la igualtat mitjançant l'atorgament del segell de «Centre coeducatiu» (dins la xarxa de centres coeducatius) o un altre tipus de distinció.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar IBDona Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa	Nombre de convocatòries aprovades destinades a l'atorgament del segell de «Centre coeducatiu» o d'un altre tipus de distinció durant la vigència d'aquest PLA. Nombre de centres, desagregat per illes, amb el segell de «Centre coeducatiu» atorgat o amb un altre tipus de distinció durant un curs escolar.	Setembre de 2020

28. Incorporació de la coeducació a través de la revisió del Decret 121/2010 pel qual s'estableixen els drets i deures dels alumnes i de les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Publicació al BOIB de la modificació del Decret 121/2010 pel qual s'estableixen els drets i deures dels alumnes i de les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.	Gener de 2021

Objectiu específic 2.3. Aplicar la perspectiva de gènere a la tutoria i l'orientació acadèmica i professional.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
29. Integració d'accions per a l'alumnat que promoguin i visibilitzin la participació de la dona en professions socialment atribuïdes a homes i viceversa en el pla d'acció tutorial.	Departaments i serveis d'orientació, tutores i tutors Equips directius	Nombre d'alumnes que trien estudis tradicionalment esbiaixats per la perspectiva de gènere (estudis STEM per a dones i relacionats amb la cura i socioeducatius per als homes).	Anual
30. Promoció de la perspectiva de gènere entre els diferents cicles de la formació professional.	Direcció General de Formació Professional i Formació del Professorat Punt d'Orientació Acadèmica i Professional	Augment del nombre d'alumnes matriculats en cicles formatius que tradicionalment es caracteritzen per un biaix de gènere.	Anual
31. Promoció de la perspectiva de gènere en la pràctica esportiva.	Docents d'educació física Conselleria d'Afers Socials i Esports Associacions de famílies d'alumnes	Nombre de campanyes fetes per promocionar l'esport femení. Equips femenins de nova creació i que continuen als centres escolars.	Anual

Objectiu general 3. Incorporar mesures favorables perquè els centres integrin els models coeducatius.

Objectiu específic 3.1. Analitzar i corregir els materials didàctics per eliminar-ne els prejudicis i els estereotips discriminatoris.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
32. Instruccions, dirigides al professorat, empreses editorials i consells escolars, relatives als criteris de selecció dels materials curriculars perquè tinguin en compte el caràcter igualitari i lliure de prejudicis sexistes i discriminatoris i visibilitzin la diversitat sexual, les diferents identitats de gènere i la diversitat familiar.	Direcció General de Primera Infància Innovació i Comunitat Educativa	Publicació de les instruccions. Nombre de materials didàctics corregits per any escolar. Nombre de materials que s'han reelaborat.	Setembre de 2020
33. Elaboració d'una guia per reconèixer estereotips i biaixos sexistes en els materials didàctics i bibliogràfics i aportació d'orientacions per a l'elaboració de recursos coeducatius.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	Publicació de la guia en distints suports, si escau, per reconèixer estereotips i biaixos sexistes en els materials didàctics i llibres de text.	Desembre de 2020

Objectiu específic 3.2 Impulsar i afavorir la pràctica escolar inclusiva i equitativa, mitjançant la utilització d'un llenguatge no sexista i inclusiu en les seves expressions visuals, orals, escrites i entorns digitals.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
34. Vetlar per l'ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista als centres docents.	Departament d'Inspecció Educativa Equips directius	Inclusió d'aquesta acció al programa anual del Departament d'Inspecció Educativa. Actes de la CCP. Projectes de direcció.	Anual
35. Difondre a través d'internet materials i guies específiques sobre l'ús del llenguatge oral, escrit i visual no sexista.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Servei d'Atenció a la Diversitat	Publicació als webs de l'Institut per a la Convivència i del Servei d'Atenció a la Diversitat de materials i guies sobre l'ús del llenguatge no sexista.	Setembre de 2020

Objectiu específic 3.3. Organitzar els espais dels centres amb criteris d'igualtat afavoridors de la convivència.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
36. Reflexió sobre com aconseguir que els centres educatius siguin espais organitzats amb criteris d'igualtat i convivència i sostenibles amb l'entorn.	Consells escolars de centre IBISEC	Reunions i jornades sobre l'ús igualitari dels espais dels centre amb implicació d'IBISEC i docents.	Setembre de 2020
37. Organització dels espais del centre i del lleure de manera que afavoreixin la coeducació, la convivència i la igualtat.	Equips directius Agents de coeducació Comissió de coeducació Comissió de convivència	Programacions generals anuals que tenen en compte aquest aspecte.	Desembre de 2021
38. Construcció i reforma de centres educatius amb perspectiva de gènere.	IBISEC	Nombre de centres reformats amb perspectiva de gènere Nombre de centres construïts amb perspectiva de gènere.	Desembre de 2021

Objectiu general 4. Oferir una educació afectivosexual integral, amb perspectiva de gènere, que atengui la diversitat sexual, les diferents identitats de gènere i la diversitat familiar i promoure l'establiment de relacions positives, saludables i igualitàries.

Objectiu específic 4.1. Incorporar el programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» al projecte educatiu de centre i la programació general anual.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
39. Implementació del programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» a l'educació secundària obligatòria.	Conselleria de Salut i Consum Direcció General de Salut Pública i Participació	Nombre de centres que han implementat el programa «Amb tots els sentits» d'educació afectivosexual a l'educació secundària obligatòria. Elaboració d'una guia de com introduir el programa a la concreció curricular del centre.	Setembre de 2020
40. Elaboració del programa d'educació afectivosexual «Amb tots els sentits» per a l'educació infantil i primària.	Conselleria de Salut i Consum Direcció General de Salut Pública i Participació	Publicació del programa «Amb tots els sentits» d'educació afectivosexual per a l'educació infantil i primària.	Setembre de 2020
41. Assessorament i orientació a l'alumnat respecte de qüestions personals relacionades amb l'educació afectivosexual.	Tutoria Departaments i serveis d'orientació Serveis de Salut	Nombre de consultes sobre educació afectivosexual.	Anual
42. Impuls dels programes de promoció de la salut en general i de la salut afectivosexual als centres.	Conselleria de Salut i Consum Direcció	Nombre de centres que són promotors de la salut. Nombre de centres que participen al Programa	Anual

	General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa Centres promotors de la salut	d'Alerta Escolar. Nombre de centres que tenen «Consulta jove».	

Objectiu general 5. Intervenir en l'àmbit educatiu per prevenir, detectar i actuar davant les violències masclistes i LGTBI-fòbiques.

Objectiu específic 5.1. Desenvolupar plans, orientacions i protocols específics per fomentar la resolució dels conflictes i prevenir, detectar i actuar davant la violència masclista i LGTBI-fòbica.

<i>Accions</i>	<i>Responsables</i>	<i>Indicadors</i>	<i>Temporalització</i>
43. Revisió dels plans de convivència dels centres educatius tenint en compte mètodes no violents de resolució de conflictes i models de convivència basats en la diversitat i el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes.	Equips directius Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Departament d'Inspecció Educativa	Nombre de centres que han revisat el pla de convivència des de la perspectiva de gènere i hi han incorporat la intervenció davant les violències.	Juliol de 2020
44. Revisió dels plans d'acció tutorial que incorporin continguts per prevenir la violència masclista LGTBI-fòbica.	Equips directius Serveis d'orientació	Nombre de centres que han revisat el pla d'acció tutorial des de la perspectiva de gènere i hi han incorporat la intervenció davant les violències.	Juliol de 2020
45. Elaboració, publicació i difusió, en coordinació amb altres administracions i organismes, d'orientacions i recursos didàctics per sensibilitzar l'alumnat sobre l'ús segur d'internet i dels dispositius mòbils per evitar el	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Programa de Policia Tutor de les Illes Balears Serveis d'orientació IBJOVE Equips directius	Nombre d'orientacions o guies per sensibilitzar l'alumnat sobre l'ús segur d'internet. Nombre de centres que posen en marxa accions per sensibilitzar l'alumnat sobre l'ús segur d'internet.	Anual

ciberassetjament i les diferents formes de violències masclistes a través d'aquests.			
46. Revisió i modificació, si escau, del Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears.	Departament d'Inspecció Educativa Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Direcció General de Drets i Diversitat Comissió de persones expertes	Publicació del nou protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears.	Juny de 2020
47. Implementació del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar en tots els centres educatius de les Illes Balears.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Comissió de persones expertes	Nombre de protocols oberts i resolts com a assetjament escolar.	Setembre de 2019
48. Redacció d'un protocol de prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista als centres educatius de les Illes Balears.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar IBDona Comissió de persones expertes	Publicació del protocol de prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista als centres educatius de les Illes Balears.	Març de 2020
49. Redacció del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius de les Illes Balears.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar Direcció General de Drets i Diversitat ISPIB (Programa de Policia Tutor) Comissió de persones expertes	Publicació del Protocol de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament LGTBI-fòbic als centres educatius de les Illes Balears.	Setembre de 2020

50. Implementació del Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears.	Equips directius Direcció General d'Infància, Joventut i Família	Nombre de situacions notificades a través del RUMI .	Setembre de 2019

10. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DELS RESULTATS

10.1. Seguiment

Aquest PLA incorpora un sistema d'avaluació amb l'objectiu de mesurar els avanços, identificar les millores i sistematitzar les actuacions dels diferents agents i sectors que intervenen en el procés de valorar-ne el grau de compliment i l'eficàcia i facilitar la presa de decisions necessàries per a l'avanç, la utilitat i la rendició de comptes.

El Departament d'Inspecció Educativa vetlarà pel compliment i l'aplicació dels principis i valors recollits en les diferents lleis destinats a fomentar la igualtat real entre dones i homes.

Formen part de la **Comissió de Seguiment** una persona per cadascun dels organismes següents:

- La Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa.
- L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el director o directora del qual presideix la Comissió.
- L'Institut Balear de la Dona.
- La Direcció General de Drets i Diversitat de la Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat.
- El Departament d'Inspecció Educativa.
- La Direcció General de Planificació i Ordenació de Centres Educatius.
- La Direcció General de Formació Professional i Ensenyaments Artístics Superiors.
- La xarxa de centres coeducatius, representada per un o una docent.
- La Universitat de les Illes Balears.
- Les organitzacions sindicals representades al Consell Escolar de les Illes Balears.
- Les federacions d'associacions de famílies d'alumnes.

- Les associacions d'alumnes de les Illes Balears.

La Comissió s'ha de reunir de forma ordinària al final de cada curs acadèmic. Es podran dur a terme reunions extraordinàries a petició d'un terç dels membres de la Comissió de Seguiment.

La Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa designarà una secretària o secretari amb veu i sense vot d'entre el seu personal funcionari.

10.2. Avaluació dels resultats

L'avaluació es durà a terme per la Comissió de Seguiment a través d'instruments:

- Estudi diagnòstic 2019-2020 que contempli cada una de les accions presentades, així com les limitacions que es puguin detectar.
- Estudi diagnòstic 2022-2023 de l'impacte de les accions implementades a través d'una rúbrica d'avaluació dels objectius del PLA a través del grau de compliment dels indicadors de les actuacions.
- Memòria de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar amb un apartat específic de coeducació en què es recullin les actuacions d'aquest PLA.
- Memòries de coeducació anuals dels centres, incorporades a la memòria de la programació general anual.

11. PRESSUPOST

El pressupost per dur a terme aquest pla pluriennal (2019-2022) és de 8.630.253,24 €, i es nodreix gràcies al finançament de la Conselleria d'Educació, de l'Institut Balear de la Dona a partir del fons econòmic del Pacte d'Estat contra les Violències Masclistes i d'altres conselleries i administracions. La transició cap una escola coeducativa que elimini els estereotips entre gèneres i superi les desigualtats socials i les jerarquies culturals entre les nines i els nins és una feina que requereix, a més de voluntat, una despesa econòmica necessària.

S'han agrupat les actuacions dels objectius del PLA en grans blocs:

<i>Núm. de l'acció</i>	<i>Nom de les activitats preses en consideració</i>	<i>Pressupost assignat 2019</i>	<i>Pressupost assignat 2020</i>	<i>Pressupost assignat 2021</i>	<i>Pressupost assignat 2022</i>
2	Inclusió de la perspectiva de la coeducació als plans de formació del professorat.	64.800 €	64.800 €	64.800 €	64.800 €
3, 4, 5, 6, 7, 8	Formació a diferents col·lectius professionals en matèria d'igualtat, eliminació d'estereotips i prevenció de violències masclistes.	166.000 €	166.000 €	166.000 €	166.000 €

9, 10, 11, 12	Realització d'accions de sensibilització i prevenció específiques per a la comunitat educativa	480.000 €	680.000 €	680.000 €	680.000 €
13	Dotació de personal assessor tècnic docent: un a Menorca i un per a Eivissa i Formentera.		81.862 €	81.862 €	81.862 €
14	Projecte d'inversió per posar en marxa i garantir la continuïtat als centres de projectes coeducatius.	194.067,44 €	195.000 €	195.000 €	195.000 €
15	Assignació d'una persona responsable de la coeducació, amb temps efectiu de dedicació a tots els centres educatius.	800.000 €	800.000 €	800.000 €	800.000 €
22	Reconeixement dels i les alumnes que impulsen la coeducació i la convivència als centres educatius.	10.000 €	12.000 €	15.000 €	15.000 €

27	Reconeixement s dels centres que impulsen la igualtat mitjançant l'atorgament d'un segell o un altre tipus de distinció.		30.000 €	30.000 €	30.000 €
32, 33, 35	Elaboració, publicació i difusió de material sobre la perspectiva de gènere, la diversitat, la gestió pacífica de conflictes i l'ús segur de les TIC.		25.000 €	25.000 €	25.000 €
39, 40	Elaboració i implementació del programa «Amb tots els sentits».	136.734 €	137.647 €	137.647 €	137.647 €
45, 46, 47, 48, 49, 50	Creació, implementació i avaluació dels protocols de prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament escolar, la violència de gènere i alumnes trans.	48.931,20 €	48.931,20 €	48.931,20 €	48.931,20 €
Subtotal		1.900.532,64 €	2.241.240,20 €	2.244.240,20 €	2.244.240,20 €
Suma Total		8.630.253,24 €			

12. CENTRES EDUCATIUS, SERVEIS I ENTITATS QUE HAN PARTICIPAT EN L'ELABORACIÓ DEL PLA

La Conselleria d'Educació, Recerca i Universitat agraeix la participació de totes les persones que han fet aportacions durant l'elaboració del PLA:

- Alumnat dels IES Antoni Maura, Politècnic, Binissalem, Josep Font i Trias, Ses Estacions i del CIFP Son Llebre.
- Docents dels IES Bendinat, Son Ferrer, Binissalem, Antoni Maura, La Ribera, Josep Font i Trias, Politècnic, Son Rullan i Ses Estacions; de l'EI Es Pi Gros; del CEIP Inspector Joan Capó, del CIFP Son Llebre, i dels centres Es Liceu i CIDE.
- Feminisme a l'Escola.
- La Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, mitjançant la Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa, l'Institut per la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), l'Institut Educatiu de la Primera Infància (IEPI), el Servei d'Innovació Educativa, el Servei d'Atenció a la Diversitat, el Servei de Normalització Lingüística i Formació, el Departament Inspecció Educativa, la Direcció General de Formació Professional i Ensenyaments Artístics Superiors, la Secretaria General (Departament dels Serveis Jurídics i UGE) i la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.
- La Secretaria Autonòmica d'Universitat i Recerca, mitjançant la Direcció General de Política Universitària i Recerca.
- La Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat, mitjançant la Direcció General de Drets i Diversitat.
- La Conselleria d'Afers Socials i Cooperació, mitjançant la Direcció General d'Infància, Juventut i Família.

- La Conselleria de Salut i Consum, mitjançant la Direcció General Salut Pública i participació.
- L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA).
- L'Institut Balear de la Dona (IBDona).
- L'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears (ISPIB) a través del Programa de Policia Tutor.
- L'Institut Balear de la Joventut (IBJove).
- Els sindicats UGT, CCOO, STEI, Alternativa, ANPE, USO i UOB.
- Organitzacions i patronals representades al Consell Escolar de les Illes Balears (Escola Catòlica, CECE i Cooperatives d'Ensenyament —UCTAIB—).
- La UIB, mitjançant el Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, el Departament de Psicologia Social, el grup de recerca d'Estudis de Gènere, el Departament Pedagogia i Didàctiques Específiques i el Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES).
- L'Ajuntament de Palma a través de l'Àrea de Justícia Social, Feminisme i LGTBI.
- Entitats col·laboradores: Sa Clau de s'Armari, Ben Amics, Mallorca Gay Men Chorus, Balears Diversa, Dones de Llevant, Homes Transitant, Thakhi-Runa, Transitam i Ses Foneres de Menorca.
- El Consell d'LGTBI de les Illes Balears mitjançant la Comissió d'Educació, Joventut, Esport i Temps Lliure.
- Conselleres i consellers membres del Consell Escolar de les Illes Balears.

